

Deklaracja Środowiskowa

Wydanie 1
Trębaczew, lipiec 2010

-
1. Cel i zakres deklaracji.
  2. Krótka charakterystyka Cementowni „Warta” S.A.
    - 2.1 Lokalizacja Zakładu.
    - 2.2 Stosowana technologia.
    - 2.3 Asortyment produkowanych cementów.
  3. Certyfikaty, nagrody i wyróżnienia przyznane za działalność proekologiczną, gospodarczą i biznesową.
  4. Zintegrowany System Zarządzania Jakością, Środowiskiem oraz Bezpieczeństwem i Higieną Pracy.
  5. System Zarządzania Środowiskowego Cementowni „Warta” S.A.
  6. Bezpośrednie i pośrednie aspekty środowiskowe.
  7. Cele i zadania środowiskowe.
  8. Oddziaływanie Cementowni Warta SA. na środowisko naturalne.
    - 8.1. Wstęp.
    - 8.2. Emisja zanieczyszczeń pyłowych i gazowych do powietrza .
    - 8.3. Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych.
    - 6.4. Gospodarka odpadami.
    - 6.5. Ochrona przed hałasem.
  9. Bieżące wskaźniki eksploatacyjne – wskaźniki efektywności środowiskowej.
  10. Współdziałanie ze społecznością lokalną.

Podstawowym celem działania Spółki jest rozwój w zakresie oferty handlowej, ciągłe doskonalenie jakości produkowanych wyrobów oraz świadczonych usług, rozwój sieci dystrybucji oraz umacnianie marki na rynku materiałów budowlanych. Dzięki dobrze zorganizowanej sieci dystrybucji, produkty firmy dostępne są na terenie całej Polski.

Polityka Cementowni Warta S.A. jest wypadkową strategii organizacji i skupia w sobie elementy jej misji i wizji. Zarządzanie organizacją opiera się o wymagania funkcjonujących systemów zarządzania zgodnie z przyjętymi dokumentami odniesienia. Jest przede wszystkim otwartym, publicznym zakomunikowaniem przez firmę swoich celów, zadań, zobowiązań i kierunków działania. To oznacza, że klient, użytkownik wyrobów czy osoba zainteresowana (objęta oddziaływaniem zakładu i wyrobów), mogą się domagać wykazania w oparciu o wdrożone systemy zarządzania, prawdziwości i wiarygodności zawartych w polityce deklaracji.

Polityka zintegrowanego zarządzania jakością, środowiskiem oraz bezpieczeństwem i higieną pracy jest dokumentem łączącym w sobie elementy wymagań norm zarządzania i wymagań prawnych w określonych obszarach. To pozwala zabezpieczyć interesy firmy w spójności z oczekiwaniami klientów i ciągłą troską o bezpieczeństwo pracowników oraz środowisko naturalne.

Nadzór nad jakością wyrobów i działań w Cementowni Warta S.A. oparty jest na Zintegrowanym Systemie Zarządzania spełniającym wymagania norm PN-EN ISO 9001:2008, PN-N 18001:2004, AQAP 2120:2009, PN-EN ISO 14001:2005 oraz Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 1221/2009 z dnia 25 listopada 2009 r. w sprawie dobrowolnego udziału organizacji w systemie ekzarządzania i audytu we Wspólnocie (EMAS).

Przekazujemy Państwu w formie niniejszej Deklaracji Środowiskowej informacje dotyczące podejmowanych w Cementowni Warta S.A. inicjatyw służących ochronie środowiska. Jest ona środkiem komunikacji opisującym cele, zadania, sukcesy i problemy w ich realizacji. Informacje te są dla nas ważnym sposobem prowadzenia dialogu z wszystkimi, którzy zainteresowani są naszą działalnością.

Dyrektor Naczelny
Cementowni Warta S.A.

1. Cel i zakres deklaracji.

Celem tej deklaracji środowiskowej jest dostarczenie wszystkim zainteresowanym stronom, społeczności lokalnej, firmom współpracującym, akcjonariuszom i administracji, instytucjom finansowym oraz mediom informacji dotyczących działalności Cementowni Warta S.A. w obszarze jej oddziaływania na środowisko naturalne oraz ciągłe doskonalenie działalności środowiskowej.

Deklaracja Środowiskowa swym zakresem obejmuje opis Cementowni, jej działalności, produktów i usług, w tym opis oddziaływania na środowisko przyrodnicze. W niniejszej deklaracji zawarty jest opis systemu zarządzania środowiskowego organizacji i polityka środowiskowa w ramach „Polityki Zintegrowanego Zarządzania Jakością, Środowiskiem oraz Bezpieczeństwem i Higieną Pracy”. Deklaracja zawiera opis znaczących i pośrednich aspektów środowiskowych oraz celów i zadań środowiskowych z nimi związanych. Zasadniczą część przedmiotowej Deklaracji stanowi sprawozdawczość dotycząca efektów działalności środowiskowej w odniesieniu do celów i zadań środowiskowych w świetle przepisów prawnych, w obszarze znaczących wpływów na środowisko.

2. Krótka charakterystyka Cementowni Warta S.A.

2.1 Lokalizacja zakładu.

Cementownia Warta S.A. zlokalizowana jest w gminie Działoszyn, w powiecie pajęczańskim, w południowo – zachodniej części województwa łódzkiego. W odległości około 3 km na południowy wschód od Działoszyna i 6 km na południowy zachód od Pajęczna, odległość od Częstochowy wynosi ok. 40 km, a od Sieradza 75 km. Geograficznie Zakład leży na

północno-wschodniej części Wyżyny Wieluńskiej, będącej krańcem Wyżyny Małopolskiej.

W rejonie Cementowni Warta S.A. w odległości około 7 km na zachód od zakładu, znajduje się granica Załęczańskiego Parku Krajobrazowego. Obejmuje on między innymi Załęczański Łuk Warty, obszar zaproponowany do sieci Natura 2000.

Cementownia „Warta” jest liczącym się producentem cementu na rynku polskim. Właścicielem cementowni jest niemiecka spółka Polen Zement Beteiligungsgesellschaft GmbH z Dortmundu. Zakres działalności Cementowni Warta obejmuje procesy związane z produkcją klinkieru portlandzkiego, wytwarzaniem cementu oraz z kompleksową obsługą Klientów w zakresie:

- * doradztwa technologicznego,
- * organizacji transportu do Klienta,
- * usług Zakładowego Laboratorium w zakresie badań i pomiarów środowiskowych, higieny pracy oraz jakości paliw – Zakładowe Laboratorium posiada akredytację PCA AB 1119.

2.2 Stosowana technologia.

Podstawową działalnością Cementowni Warta S.A. jest produkcja klinkieru cementowego jako półproduktu oraz cementów portlandzkich i mieszanych. Klinkier produkowany jest w piecach obrotowych, w procesie wypału metodą mokrą i suchą. Cement, czyli produkt końcowy przemiału klinkieru z dodatkami, wytwarzany jest w młynach kulowych.

Cementownia posiada cztery linie technologiczne do produkcji klinkieru cementowego metodą mokrą oraz dwie nowoczesne linie produkcji klinkieru cementowego metodą suchą z czterostopniowymi cyklonowymi wymiennikami ciepła.

W procesie produkcji klinkieru podstawowym surowcem jest kamień wapienny. Surowiec ten dostarczany jest transportem samochodowym z kopalni na łamacz, a następnie na skład uśredniający. Ze składu uśredniającego pokruszony kamień podawany jest przenośnikami taśmowymi do zbiorników przed młynami surowca. Dodatkowo, tzw. niskim surowcem, są popioły lotne z węgla oraz łupek przywęglowy – produkt mechanicznego wzbogacania węgla kamiennego. Do korekcji składu chemicznego nadawy piecowej stosowane są również dodatki żelazo i glinonośne w postaci pyłów, szlamów i granulatów.

Głównym paliwem technologicznym w procesie wypału klinkieru jest węgiel kamienny i olej opałowy lekki – stosowany w czasie uruchamiania pieca, w okresie jego wygrzewania. Dodatkowym źródłem ciepła w piecach metody suchej są: łupek przywęglowy oraz paliwa uzupełniające – zgodnie z zapisami pozwolenia

zintegrowanego, odpady przewidziane do odzysku metodą R1 – wg. której wykorzystuje się ciepło odzyskane w wyniku spalania odpadów w instalacji do wypalania klinkieru cementowego. Paliwa te stanowią zamiennik paliwa konwencjonalnego. Gorący klinkier opuszczający piece obrotowe dostaje się do chłodników, skąd przenośnikami skrzynkowymi i taśmowymi transportowany jest do silosów lub na skład klinkieru.

Przemiał cementu odbywa się w 7 młynach otwartych oraz w 3 młynach pracujących w układzie zamkniętym. Podstawowymi składnikami do produkcji cementu, gromadzonymi na składach centralnych są: klinkier, żużel wielkopiecowy, popiół lotny z węgla, gips (syntetyczny lub naturalny) oraz kamień wapienny. Do zbiorników nad młynami podają je suwnice chwytakowe. Poszczególne składniki wybierane są z tych zbiorników i w odpowiednich ilościach podawane do młynów. Stosowane jako dodatki do produkcji cementu żużel wielkopiecowy i kamień wapienny poddawane są procesowi suszenia w suszarni obrotowej. Cement po przejściu przez młyn transportowany jest do silosów cementu. Stąd odbierany jest

luzem (samochodami i transportem kolejowym) lub kierowany do pakowni. Przy wykorzystaniu automatycznych pakowaczek i paletyzarki jest workowany i paletyzowany.

W celu ograniczenia oddziaływania na środowisko naturalne, zakład w latach 2007 – 2009 zrealizował następujące zadania inwestycyjne:

- modernizację systemu schładzania gazów procesowych pieca nr 5, ograniczając emisję pyłu z instalacji piecowej,
- odpylanie ciągu transportującego klinkier, ograniczając emisję niezorganizowaną pyłu klinkierowego,
- wymianę istniejącego palnika głównego pieca nr 5 na palnik niskoemisyjny, ograniczając emisję tlenków azotu,
- modernizację zakładowych kotłowni, eliminując paliwo w postaci oleju opałowego ciężkiego,
- odpylanie wag młynów cementu i załadunku cementu luzem na środki transportu, ograniczając emisję niezorganizowaną pyłu cementowego,

Najważniejszym jednak, zrealizowanym w ostatnich latach zadaniem inwestycyjnym dla Cementowni Warta S.A. było uruchomienie w roku 2009 linii technologicznej wypału klinkieru nr 6 na metodę suchą.

2.3 Asortyment produkowanych cementów:

Cementownia Warta S.A. produkuje następujące rodzaje cementów:

- Cementy portlandzkie niskoalkaliczne*
- Cement portlandzki popiołowy*
- Cement portlandzki wapienny*
- Cementy portlandzkie wieloskładnikowe*
- Cementy specjalne*
  - Cement autostradowy
  - Cement drogowo-mostowy
  - Cement mostowo-lotniskowy

Cementownia oferuje cementy spełniające wysokie wymagania polskich i europejskich norm, dopuszczone do stosowania w specjalistycznych sektorach budownictwa lądowego, morskiego, górniczego i ekologicznego. Blisko 70% produkowanego cementu, to cementy niskoalkaliczne o zawartości $\text{Na}_2\text{O}_{\text{eq}} \leq 0,50$ %. Cementy specjalne „WARTA” niskoalkaliczne charakteryzują się wysokimi parametrami wytrzymałościowymi i bardzo niską zawartością alkali (wymagania normy $\text{Na}_2\text{O}_{\text{eq}} \leq 0,60$ %) oraz stabilnością cech jakościowych. Cementownia Warta S.A. jest na rynku krajowym głównym dostawcą cementów specjalnych, pokrywa ponad 50% zapotrzebowania krajowego. Cementownia posiada na swoje wyroby certyfikaty zgodności i aprobaty techniczne, w tym rekomendację techniczną Instytutu Badawczego Dróg i Mostów w Warszawie na cement portlandzki „Cement autostradowy „WARTA” niskoalkaliczny CEM I 42,5 N-NA”. Cementownia jest w stanie zapewnić ciągłość dostaw – odpowiednie ilości i jakość – na duże inwestycje drogowe.

3. Certyfikaty, nagrody i wyróżnienia przyznane za działalność proekologiczną, gospodarczą i biznesową.

4. Zintegrowany System Zarządzania Jakością, Środowiskiem oraz Bezpieczeństwem i Higieną Pracy.

Prezentowana poniżej polityka jest poddawana ocenie w ramach przeglądów zarządzania. W marcu 2010 roku została potwierdzona jako adekwatna do wymagań systemowych i celów strategicznych Spółki.

Polityka Cementowni Warta S.A. w zakresie Zintegrowanego Zarządzania Jakością, Środowiskiem oraz Bezpieczeństwem i Higieną Pracy.

Produkujemy cemeny najwyższej jakości spełniając oczekiwania klientów krajowych i zagranicznych. Stosujemy nowoczesne technologie, rozwiązania techniczne i organizacyjne sprzyjające strategii rozwoju i doskonalenia.

Bezpieczeństwo i higienę pracy oraz środowisko naturalne postrzegamy jako ważne obszary zarządzania, decydujące o ochronie życia i zdrowia zatrudnionych oraz otoczenia.

Spełniając swoją misję, realizując cele strategiczne Cementownia Warta S.A. deklaruje:

- zapewnić odpowiednie zasoby i środki na wdrażanie najnowocześniejszych technik i technologii poprawiających jakość produktów, bezpieczeństwo i higienę pracy oraz ograniczających oddziaływanie na środowisko,
- identyfikować i spełniać w pełnym zakresie wymagania prawne i wymagania norm, wdrożonych systemów,
- prowadzić laboratoryjne badania jakości tworzące pewność stosowania właściwych surowców i dostarczania klientom wyrobów spełniających wymagania normatywne,
- prowadzić badania środowiskowe pozwalające rzetelnie nadzorować i spełniać wymagania prawne,
- rozpoznawać nowe wymagania klientów i tworzyć możliwości ciągłego wzrostu ich satysfakcji,
- prowadzić racjonalną gospodarkę zasobami naturalnymi uwzględniając zasady zrównoważonego rozwoju,
- optymalnie wykorzystywać dostępne źródła energii,
- gospodarować odpadami spełniając wymagania prawne i oczekiwania zainteresowanych stron w zakresie tych wymagań,
- współpracować z dostawcami i klientami w zakresie przestrzegania i doskonalenia bezpieczeństwa i higieny pracy oraz minimalizowania oddziaływania na środowisko,
- ciągłe działania celem podnoszenia kwalifikacji zawodowych, świadomości ekologicznej oraz tworzenia bezpiecznych warunków pracy jako ważne elementy zarządzania i kształtowania kultury pracy,
- działania z wykorzystaniem dobrej i ciągle doskonalonej praktyki profesjonalnej,
- wykonywanie badań zgodnie z ustalonymi metodami i wymaganiami klientów,
- zapewnienie klientom ochrony praw własności i poufnych informacji,
- rzetelność wykorzystania kompetencji i bezstronność badań jakościowych i środowiskowych.

Gwarancją realizacji niniejszej polityki jest deklarowane wspólne zaangażowanie kierownictwa i załogi przy wykorzystaniu i doskonaleniu wdrożonych systemów zarządzania.

Prezes Zarządu

Dariusz Gawlak

Trębaczew, 01 listopada 2007

5. System Zarządzania Środowiskowego Cementowni Warta S.A.

System Zarządzania Środowiskowego wg normy ISO 14001:2004 i Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady Nr 1221/2009 obowiązujący w Cementowni Warta, stanowi integralną część Zintegrowanego Systemu Zarządzania w skład, którego wchodzi również System Zarządzania Jakością wg normy PN-EN ISO 9001:2008, System Zarządzania Bezpieczeństwem i Higieną Pracy wg normy PN-N 18001:2004 oraz AQAP 2120:2009. Priorytetowe założenia powyższych systemów składają się na Politykę Cementowni Warta S.A. w zakresie Zintegrowanego Zarządzania Jakością, Środowiskiem oraz Bezpieczeństwem i Higieną Pracy opisaną w pkt. 4. niniejszej deklaracji, z którą zapoznani zostali pracownicy Zakładu jak również firmy współpracujące.

...„System zarządzania środowiskowego” oznacza część ogólnego systemu zarządzania, która obejmuje strukturę organizacyjną, czynności planowania, zakres odpowiedzialności, praktyki, procedury i zasoby służące rozwijaniu, wdrażaniu, osiągnięciu, przeglądowi i utrzymaniu polityki środowiskowej oraz zarządzaniu aspektami środowiskowymi”.

W Systemie Zarządzania Środowiskowego Cementowni Warta uczestniczą wszyscy pracownicy firmy.

Aspekty Środowiskowe

Aspekty środowiskowe to elementy mające wpływ na środowisko naturalne związane bezpośrednio i pośrednio z działalnością Cementowni Warta S.A. Podstawy dla systemu zarządzania środowiskowego zostały stworzone podczas realizacji „Wstępnego przeglądu środowiskowego”, w ramach którego oceniono wszystkie formy działalności przedsiębiorstwa i zidentyfikowano aspekty środowiskowe wynikające z prowadzonej działalności. Aspekty środowiskowe identyfikowane są na bieżąco i okresowo. Spośród nich wyłaniane są aspekty znaczące, które stanowią podstawę do ustanawiania celów i budowania programów środowiskowych. Programy zawierają konkretne zadania, których wykonanie ogranicza nasze oddziaływanie na środowisko. Szczegółowe zasady identyfikacji aspektów są określone w procedurze S-01.00.00 „Aspekty środowiskowe”.

Identyfikacja wymagań prawnych związanych ze środowiskiem

Tendencje w zakresie nowych wymagań i przepisów są analizowane na bieżąco, a same zmiany wprowadzane do rejestru aktów prawnych obowiązujących Cementownię Warta S.A. Na bieżąco podejmowane są działania zapewniające zgodność funkcjonowania zakładu z wymaganiami prawnymi.

W ramach Przeglądu Zarządzania dokonuje się okresowej oceny zgodności działalności przedsiębiorstwa z przepisami prawa. Szczegółowe zasady identyfikacji, aktualizacji i okresowej oceny zgodności z przepisami prawa są określone w procedurze S-03.00.00 „Identyfikacja i nadzorowanie wymagań prawnych i normatywnych”.

Struktura i odpowiedzialność

Za wprowadzenie i realizację polityki środowiskowej, stanowiącej podstawę funkcjonowania i rozwoju SZŚ odpowiedzialny jest Zarząd Cementowni Warta S.A. Każdy z pracowników Cementowni mający wpływ na środowisko naturalne, ma wyznaczone w swoim zakresie obowiązków określone zadania i odpowiada za ich realizację.

System zarządzania środowiskowego jako element Zintegrowanego Systemu Zarządzania jest nadzorowany przez Pełnomocnika ds. Systemów Zarządzania, który ściśle współpracuje z Głównym Specjalistą ds. Środowiska. Szczegółowe zakresy odpowiedzialności są określone w regulaminie organizacyjnym Spółki oraz dokumentach zadaniowych systemu.

Kwalifikacje, szkolenie i świadomość

Wymagane kwalifikacje pracowników: poziom wykształcenia, umiejętności oraz doświadczenie niezbędne do wykonywania powierzonych zadań w SZŚ zawarte są w zakresach obowiązków. Niezbędne uprawnienia zawodowe wykorzystywane w SZŚ wynikające z przepisów prawnych i wytycznych są zawarte w „Rejestrze wymagań zawodowych” opracowanym zgodnie z kartą procesu „Zarządzanie zasobami ludzkimi”. Zakres szkolenia obowiązkowego nowo zatrudnionych lub zmieniających stanowisko pracy z zakresu ochrony środowiska określa Kierownik komórki organizacyjnej. Zgłaszanie potrzeb i zasady przeprowadzania szkoleń wszystkich pracowników wykonujących działania mające wpływ na środowisko określa karta procesu „zarządzanie zasobami ludzkimi”.

Komunikowanie się

Informacje dotyczące środowiska pochodzące z zewnątrz są rozpowszechniane do odpowiednich komórek w zależności od zakresu obowiązków przypisanych im w tym obszarze. Informowanie dotyczące zainteresowanych stron w zakresie zarządzania środowiskiem dokonywane jest w ramach programu tworzenia świadomości ekologicznej. Informacje wewnętrzne dotyczące ochrony środowiska i związane z SZŚ są przekazywane pomiędzy poszczególnymi szczeblami i stanowiskami zgodnie z zasadami określonymi w procedurach i/lub instrukcjach systemu. Informacje i dane zbierane są i przesyłane zgodnie z zasadami opisanymi w dokumentach zadaniowych oraz wg ustalonych form komunikowania – działalność kancelaryjna, wydawanie dokumentów zadaniowych, narady, tablice ogłoszeń itp.

Pełnomocnik w zakresie zintegrowanego systemu zarządzania i w zakresie systemu zarządzania środowiskowego, a kierownicy komórek w zakresie działań im podległych określają formę i zakres prezentacji wyników swoich działań odnoszących się do systemów. Szczegółowe zasady komunikowania się są określone w procedurze A-05.00.00 „Zasady komunikowania”.

Dokumentacja Systemu Zarządzania Środowiskowego

Wszystkie dokumenty SZŚ są aktualne i dostępne pracownikom realizującym zadania przewidziane w systemie. Zasady tworzenia, weryfikacji, zatwierdzania, a następnie emisji i rozpowszechniania dokumentów tworzonych w ramach SZŚ zostały określone w Księdze Zarządzania lub w przywołanych w niej procedurach i instrukcjach. Zasady nadzoru nad dokumentacją określono w poniższych procedurach: A-01.00.00 „Zarządzanie dokumentami zadaniowymi” i A-02.00.00 „Zarządzanie dokumentacją”.

Sterowanie operacyjne i monitorowanie

Celem sterowania operacyjnego jest utrzymywanie prawnie wymaganego poziomu oddziaływania środowiskowego Cementowni Warta S.A. Przedmiotem jest ustalenie zasad postępowania w odniesieniu do operacji i działań związanych z funkcjonowaniem zakładu, mających znaczący wpływ na środowisko. Dla poszczególnych procesów, w zależności od zakresu sterowania i monitorowania kluczowych działań związanych ze środowiskiem ustalone są wartościowe kryteria operacyjne. Ich spełnienie zapewnia utrzymanie stanu zgodności z wymaganiami środowiskowymi na ustalonym poziomie, zapobieganie nadmiernemu zanieczyszczeniu środowiska, minimalizuje zużycie surowców, materiałów i energii w fazie produkcji oraz optymalizuje operacje technologiczne. Podstawowym elementem kontroli skuteczności sterowania operacyjnego, a także ogólnej skuteczności systemu, jest prowadzenie monitorowania i pomiarów oraz bilansów zużycia surowców i paliw stosowanych do produkcji, zużycia mediów. Monitorowaniem objęte są parametry procesu produkcyjnego i wyrobu mające wpływ na środowisko oraz praca maszyn i urządzeń decydująca o wielkości emisji. Monitorowana jest gospodarka wodno-ściekowa, gospodarka energią elektryczną i ciepłą, paliwami i sprężonym powietrzem, gospodarka odpadami oraz emisja zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza.

Szczegóły nadzorowania znaczących aspektów środowiskowych i zapewnienie ich zgodności z polityką, celami i zadaniami zostały określone w procedurach: S-05.00.00 „Sterowanie operacyjne i monitorowanie”, E-01.00.00 „Wydobywanie surowca”, E-02.00.00 „Nadzorowanie i sterowanie procesu produkcyjnego” oraz w instrukcjach: S-05.01.00 „Sterowanie operacyjne i monitorowanie kluczowych elementów środowiska”, S-05.02.00 „Sterowanie operacyjne i monitorowanie gospodarki odpadami”, S-05.03.00 „Monitorowanie parametrów środowiska pracy”, S-05.05.00 „Monitorowanie emisji CO₂”.

Gotowość i reagowanie na wypadek awarii

Na podstawie zidentyfikowanych zagrożeń identyfikuje się potencjalne zagrożenia i sytuacje awaryjne, opracowując dla nich plany awaryjne i scenariusze postępowania na wypadek incydentów środowiskowych. Przyjęte tryby postępowania mają na celu zapobieganie potencjalnym awariom i zmniejszaniu związanych z nimi wpływów na środowisko. W oparciu o powyższe dokumenty kierownicy komórek organizacyjnych, w których występują operacje związane ze zidentyfikowanymi zagrożeniami planują odpowiednie działania i środki, które mogą być zastosowane w przypadku awarii oraz działania

prewencyjne mające na celu zapobieganie jej wystąpieniu. Kierownicy komórek organizacyjnych na bieżąco informują o występujących awariach i incydentach.

Szczegółowe zasady zapewnienia właściwego reagowania na awarie i incydenty środowiskowe w celu zminimalizowania związanych z nimi skutków środowiskowych, są określone w procedurze S-04.00.00. „Działalność prewencyjna w ochronie środowiska” i instrukcji HP-04.02.00 „Postępowanie w razie wypadku i awarii – plan awaryjny”.

Niezgodności oraz działania korygujące i zapobiegawcze

W przypadku stwierdzenia niezgodności związanej z przekroczeniem kryteriów operacyjnych dotyczących wyrobu, procesu lub ochrony środowiska uruchamiane są działania korygujące i zapobiegawcze. Podejmowanie działań korygujących ma na celu usunięcie przyczyny występującej niezgodności. Działanie zapobiegawcze służy wyeliminowaniu przyczyny potencjalnej niezgodności, mogącej wystąpić w przyszłości. Działania korygujące i zapobiegawcze podejmuje się zgodnie z obowiązującymi procedurami: E-09.00.00 „Postępowanie z wyrobem niezgodnym z wymaganiami”, G-01.00.00 „Działania korygujące” i G-05.00.00 „Działania zapobiegawcze”.

Audity i przeglądy systemu zarządzania środowiskowego

Cementownia przeprowadza systematycznie audyty wewnętrzne Zintegrowanego Systemu Zarządzania zgodnie z ustalonym rocznym harmonogramem. Stanowią one podstawę wewnętrznego nadzoru i bieżącą ocenę funkcjonowania Systemu Zarządzania Środowiskowego. Szczegółowe zasady planowania i prowadzenia auditów są określone w procedurze G-02.00.00 "Zarządzanie auditami". Raz w roku przeprowadzana jest kompleksowa ocena funkcjonowania systemu w ramach Przeglądu Zintegrowanego Systemu Zarządzania. Przegląd systemu obejmuje między innymi analizę oddziaływania Cementowni Warta S.A. na środowisko naturalne uwzględniającą poziom emisji zanieczyszczeń, ocenę spełnienia kryteriów środowiskowych i zgodności z przepisami prawa, ocenę realizacji celów środowiskowych i analizę dotyczącą wystąpień zainteresowanych stron. Przegląd obejmuje również analizę wyników auditów środowiskowych, ocenę systemu i stopnia realizacji przyjętego planu doskonalenia oraz ustala nowy plan doskonalenia na kolejny okres.

6. Bezpośrednie i pośrednie aspekty środowiskowe.

...„Bezpośredni aspekt środowiskowy oznacza aspekt środowiskowy związany z działalnością, produktami i usługami organizacji, nad którymi sprawuje ona bezpośrednią kontrolę zarządczą”.

Przy ocenie ważności określonych w Cementowni aspektów środowiskowych uwzględniono następujące zagadnienia:

- istnienie stosownych przepisów w dziedzinie ochrony środowiska i ich wymagań, w tym wymagań prawnych i ograniczeń zawartych w pozwoleniach i decyzjach środowiskowych,
- możliwość wyrządzenia szkód w środowisku i wrażliwość środowiska lokalnego na występowanie aspektu,
- wpływ aspektu na środowisko naturalne tj. wielkość, liczbę, częstotliwość i odwracalność aspektu,
- znaczenie dla zainteresowanych stron i pracowników zakładu.

Spośród wszystkich, zidentyfikowanych bezpośrednich aspektów środowiskowych znaczącymi aspektami są:

- emisja zanieczyszczeń pyłowych i gazowych do powietrza związana z wytwarzaniem klinkieru i cementu, w tym emisja niezorganizowana pyłu, powstająca na różnych etapach procesu technologicznego oraz emisja spalin związana z pracą transportu technologicznego i wydobywaniem surowca,
- zużycie wody do celów technologicznych oraz zrzut wody i ścieków do rzeki Warty,

- zużycie ciepła, energii elektrycznej, sprężonego powietrza oraz oleju napędowego do celów technologicznych,
- pozyskanie surowca tj. kamienia wapiennego do produkcji klinkieru i cementu,
- emisja hałasu do środowiska,
- wytwarzanie odpadów niebezpiecznych,
- wykorzystywanie w procesie produkcji klinkieru i cementu surowców odpadowych i zastąpienie paliw konwencjonalnych paliwami uzupełniającymi,
- wykorzystanie odpadowej energii cieplnej do celów technologicznych i socjalnych,
- zagrożenia związane z potencjalnymi incydentami środowiskowymi,
- w procesie inwestycyjnym: dokonanie na etapie projektowania optymalizacji oddziaływania środowiskowego wdrażanych procesów i technologii oraz zapewnienie wymogów prawa ochrony środowiska w projektach przyjętych do realizacji.

...„Pośredni aspekt środowiskowy” oznacza aspekt środowiskowy mogący wynikać z relacji organizacji ze stronami trzecimi, na które organizacja może wpływać do pewnego stopnia”.

Zidentyfikowanymi aspektami pośrednimi są:

- racjonalne korzystanie z mediów przez Klientów, mieszkańców osiedla przyzakładowego oraz przedsiębiorstwa zewnętrzne wykonujące prace na rzecz Cementowni i dzierżawców lokali znajdujących się na terenie zakładu,
- wytwarzanie odpadów komunalnych przez firmy zewnętrzne wykonujące usługi na rzecz Cementowni oraz mieszkańców osiedla przyzakładowego,
- współpraca w zakresie gospodarki odpadami tylko z firmami posiadającymi stosowne decyzje administracyjne i spełniającymi wymagania środowiskowe w zakresie transportu i magazynowania odpadów wytwarzanych przez Cementownię,
- współpraca tylko z dostawcami odpadów, surowców i paliw stosowanych do produkcji klinkieru i cementu, spełniającymi określone wymagania środowiskowe, w tym, w zakresie transportu tych materiałów,
- transport cementu i klinkieru do klienta, realizowany przez firmy zewnętrzne,
- podnoszenie świadomości ekologicznej w otoczeniu zewnętrznym Cementowni poprzez organizację różnego rodzaju konkursów, prezentacji i szkoleń (eko-szkoła), w tym przekazywanie Polityki Środowiskowej Cementowni Warta S.A.
- obowiązkowe szkolenie wszystkich pracowników firm wykonujących usługi na rzecz Cementowni, przed przystąpieniem do wykonywania pracy, udokumentowane odpowiednimi zapisami w umowach,
- dokonanie odpowiednich zapisów w umowach z dostawcami i odbiorcami surowców odpadowych uwzględniających wymagania formalno-prawne gospodarki odpadami.

7. Cele i zadania środowiskowe.

Cele i zadania środowiskowe. Programy zarządzania środowiskowego

Na podstawie założeń przyjętych w Polityce Cementowni Warta S.A. w zakresie Zintegrowanego Zarządzania Jakością, Środowiskiem oraz Bezpieczeństwem i Higieną Pracy, wyznaczonych aspektów znaczących i bieżącej oceny funkcjonowania systemu wyznacza się cele środowiskowe. W zależności od potrzeb określa się dla nich zadania i tworzy programy środowiskowe. Przy proponowaniu celów uwzględnia się realne możliwości realizacji poszczególnych zadań w tym: możliwości techniczne, finansowe, rynkowe, wymagania prawne i środowiskowe oraz bierze się pod uwagę kwestie i uwagi zgłaszane przez zainteresowane strony. Programy środowiskowe określają porządek działań w dążeniu do skutecznej i efektywnej realizacji celów, zawierają zadania, terminy wykonania, odpowiedzialność, sposoby monitorowania oraz przewidywane nakłady i formy rozliczenia. Programy są oceniane i nadzorowane na bieżąco oraz podlegają okresowej ocenie podczas Przeglądu Zintegrowanego Systemu Zarządzania. Szczegółowe zasady wyznaczania celów i opracowywania programów środowiskowych są określone w procedurze S-02.00.00 „Programy zarządzania środowiskowego”.

Do najważniejszych, strategicznych celów środowiskowych Zakładu należą:

- ograniczenie emisji niezorganizowanej związanej z produkcją klinkieru i cementu,
- dalsze ograniczanie emisji tlenków azotu z instalacji do wypalania klinkieru metodą suchą do poziomu 500 mg/Nm³,
- zmniejszenie zużycia węgla kamiennego w procesie wypału klinkieru, poprzez zwiększenie udziału paliw uzupełniających, stanowiących zamiennik paliw konwencjonalnych,
- ograniczenie emisji dwutlenku węgla m.in. poprzez wykorzystanie biomasy w procesie wypału klinkieru,
- ograniczenie emisji hałasu,
- zmniejszenie zużycia wody pitnej do celów technologicznych,
- dalsze zmniejszenie emisji pyłowej poprzez zwiększenie skuteczności urządzeń odpylających,
- wykorzystanie odpadowej energii cieplnej do celów technologicznych i socjalnych.

Cele i zadania środowiskowe na rok 2010:

- ograniczenie emisji niezorganizowanej związanej z produkcją klinkieru i cementu:**
  - budowa stacji załadunku i transportu klinkieru na przenośnik taśmowy nr 66,
  - prace koncepcyjne dotyczące budowy silosów do magazynowania klinkieru.

- dalsze ograniczanie emisji tlenków azotu z instalacji do wypalania klinkieru metodą suchą do poziomu 500 mg/Nm³ :**
  - budowa instalacji ograniczającej emisję tlenków azotu z pieców obrotowych nr 5 i 6 do wypalania klinkieru metodą suchą,
- zmniejszenie zużycia wody pitnej do celów technologicznych:**
  - prace koncepcyjne zastąpienia wody pitnej zużywanej do produkcji uzdatnioną wodą kopalnianą,
- dalsze zmniejszenie emisji pyłowej poprzez zwiększenie skuteczności urządzeń odpylających:**
  - przebudowa stanowiska załadunku cementu luzem na Wydziale Pakowni Warty II,
  - przebudowa rozładunku istniejących zbiorników pyłu węglowego, wykorzystywanych w sytuacjach awaryjnych oraz odpylanie nowych zbiorników pyłu węglowego,
- zmniejszenie zużycia węgla kamiennego w procesie wypału klinkieru, poprzez zwiększenie udziału paliw uzupełniających, stanowiących zamiennik paliw konwencjonalnych:**
  - budowa instalacji podawania zużytych opon samochodowych do pieca obrotowego nr 6.

8. Oddziaływanie Cementowni Warta S.A. na środowisko naturalne.

8.1. Wstęp.

Dopuszczalne oddziaływanie Cementowni Warta na środowisko naturalne określone jest w pozwoleniu zintegrowanym i sektorowych decyzjach środowiskowych. Pozwolenie zintegrowane określa dopuszczalny wpływ produkcji klinkieru na środowisko i obejmuje działalność produkcyjną ciągu technologicznego wytwarzania klinkieru od kruszenia surowca, poprzez przygotowanie materiału wsadowego, proces wypału w piecu obrotowym i transport klinkieru na skład. Decyzje sektorowe dotyczą prowadzonej działalności w zakresie produkcji i dystrybucji cementu (od składu klinkieru i dodatków, poprzez produkcję cementu, składowanie, workowanie i załadunek na środki transportu) oraz prac związanych z działalnością służb remontowych i utrzymania ruchu.

Decyzje administracyjne określają dla Cementowni Warta rodzaje i ilości substancji zanieczyszczających, dopuszczonych do wprowadzania do powietrza, pobór wód podziemnych i powierzchniowych, rodzaje i ilości wytwarzanych, zbieranych i poddawanych odzyskowi odpadów, dopuszczalną emisję hałasu do środowiska i warunki odprowadzania ścieków do wód. Decyzje środowiskowe precyzują zasady monitorowania i ewidencjonowania wpływu zakładu na środowisko.

Działania zakładu na każdym etapie procesu produkcyjnego i w każdej formie działalności mają odzwierciedlenie w prowadzonej dokumentacji środowiskowej. Prowadzona sprawozdawczość uwzględnia każdą formę oddziaływania zakładu na środowisko.

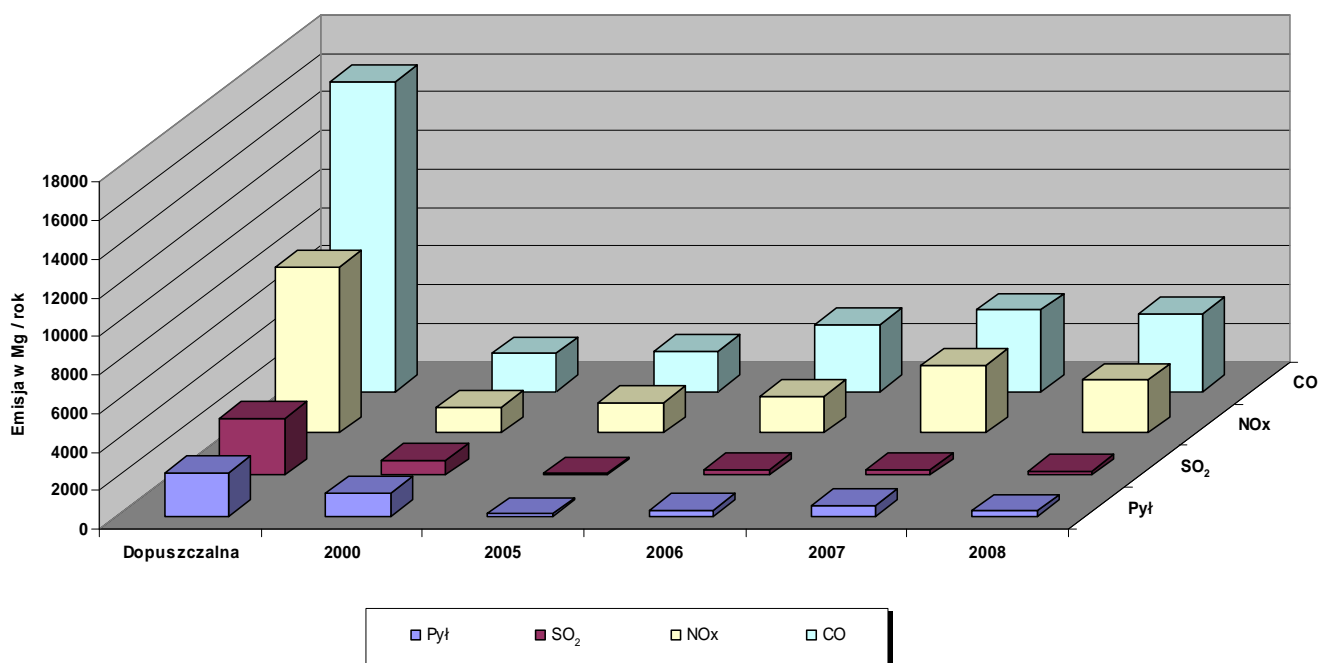
8.2. Emisja zanieczyszczeń pyłowych i gazowych do powietrza.

Urządzenia służące ochronie powietrza stanowią integralną część każdego układu technologicznego. Linie do wypalania klinkieru cementowego metodą moką i suchą wyposażone są w piecowe odpylacze elektrostatyczne oraz w odpylacze tkaninowe pulsacyjne (odpylające transport materiału wsadowego, proces przygotowania paliw i nadawy piecowej). Młyny cementu wraz z układami dozowania i odbioru cementu oraz urządzenia służące do transportu, workowania, paletyzowania i załadunku cementu zainstalowane na wydziałach pakowni, odpylane są przez odpylacze tkaninowe pulsacyjne. Wszystkie układy technologiczne wyposażone są w aparaturę kontrolno - pomiarową umożliwiającą pełną kontrolę prowadzonego procesu, tak wypału klinkieru jak i przemiału cementu. Stan techniczny eksploatowanych urządzeń technologicznych i współpracujących z nimi urządzeń ochrony powietrza odzwierciedlają wyniki okresowych pomiarów emisji. Potwierdzona pomiarami emisja zanieczyszczeń pyłowych i gazowych mieści się w granicach określonych w pozwoleniach środowiskowych. Utrzymanie zgodności z wymaganiami środowiskowymi uzyskuje się poprzez właściwą eksploatację urządzeń ochrony powietrza zgodną z zabiegami konserwacyjnymi, obsługą międzyremontową oraz planowane remonty. Cementownia ma obowiązek prowadzenia okresowych pomiarów emisji do powietrza ze wszystkich źródeł zainstalowanych na terenie zakładu. W związku z możliwością prowadzenia procesu współspalnia paliw

alternatywnych w piecach cementowych, na liniach metody suchej nr 5 i 6 zainstalowany jest ciągły monitoring emisji pyłu, tlenku węgla, dwutlenku siarki, tlenków azotu oraz substancji organicznych wyrażonych jako całkowity węgiel organiczny (TOC). Ponadto wykonywane są dodatkowe pomiary okresowe emisji zanieczyszczeń związanych ze współspalaniem odpadów. Pomiary emisji wykonywane są przez akredytowane laboratoria zewnętrzne oraz przez posiadające akredytację Nr AB 1119 Polskiego Centrum Akredytacji laboratorium zakładowe. Wyniki pomiarów przekazywane są do Urzędu Marszałkowskiego i Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Łodzi, Delegatura w Sieradzu.

Zasadniczym, strategicznym celem środowiskowym dla Cementowni w zakresie ochrony powietrza jest obecnie hermetyzacja procesu produkcyjnego i ograniczenie emisji niezorganizowanej, zwłaszcza magazynowania i transportu klinkieru. Zakład podejmuje od lat działania zmierzające do zmniejszenia wtórnego zapylenia. Z uwagi jednak na pierwotne rozwiązania technologiczne, przyjęte w czasie jego budowy w latach sześćdziesiątych i siedemdziesiątych ubiegłego stulecia, uwarunkowania surowcowe oraz konieczność utrzymania ciągłości produkcji i sprzedaży, realizacja tego zadania przewidziana jest w dłuższym okresie czasu. Wymaga bowiem znacznych nakładów finansowych i etapowego harmonogramu realizacji.

Rzeczywista emisja zanieczyszczeń pyłowych i gazowych do powietrza oraz emisja dopuszczalna tych zanieczyszczeń.

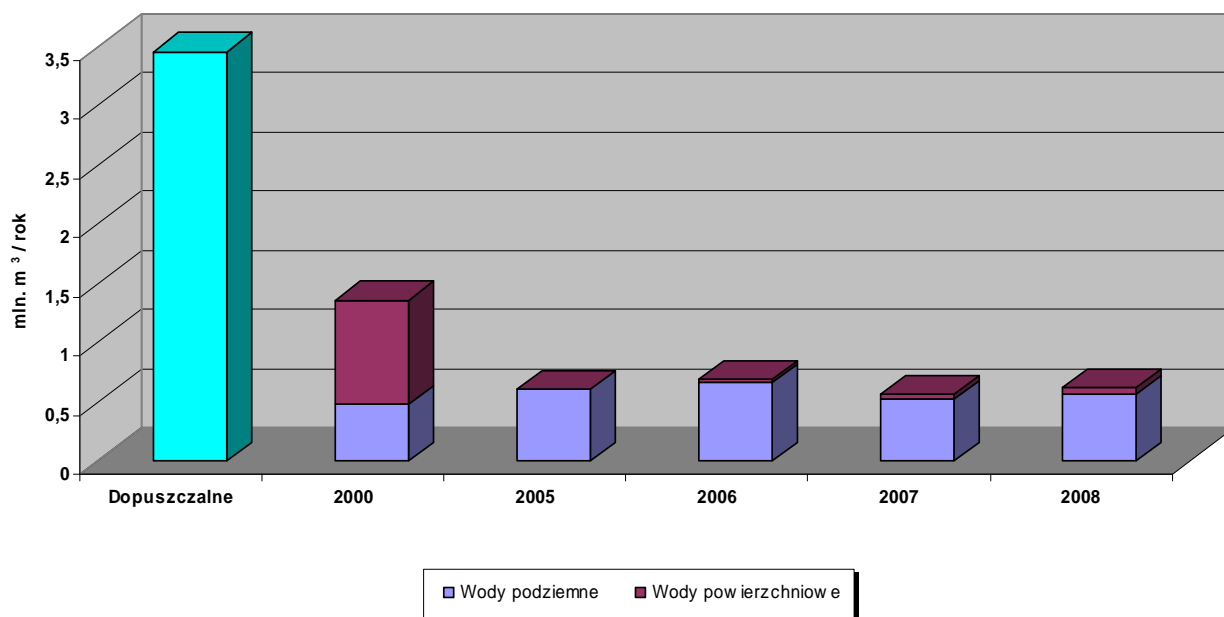
8.3. Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych.

Cementownia Warta S.A. wykorzystuje na swoje potrzeby wody podziemne oraz wody powierzchniowe. Podstawowym źródłem zaopatrzenia w wodę są trzy studnie głębinowe znajdujące się na terenie zakładu. Korzystanie z wód podziemnych zapewnia: pokrycie zapotrzebowania na wodę przeznaczoną do spożycia i na cele socjalno-bytowe załogi oraz gospodarstw domowych w przyzakładowym osiedlu, stanowi pokrycie zapotrzebowania na wodę o wymaganych parametrach jakościowych dla niektórych procesów technologicznych.

W zakresie wód powierzchniowych zakład eksploatuje ujęcie brzegowe zlokalizowane na prawym brzegu rzeki Warty. Ujęcie brzegowe stanowi rezerwowe źródło zaopatrzenia zakładu w wodę pokrywającą wyłącznie potrzeby technologiczne i niedobory zamkniętego obiegu wód chłodniczych.

Pobór wód głębinowych i powierzchniowych jest określany na podstawie zamontowanych, legalizowanych wodomierzy.

Zużycie wody podziemnej i powierzchniowej w roku 2000 i latach 2005 ÷ 2008.

Woda studzienna z centralnie położonej pompowni rozprowadzana jest siecią rurociągów magistralnych ułożonych wzdłuż zasadniczych ciągów komunikacyjnych zakładu, z których zasilane są poszczególne obiekty produkcyjne i pomocnicze. Zużycie wody na poszczególnych obiektach kontrolowane jest w oparciu o wskazania wodomierzy. Każdy z zakładów tj. Cementownia Warta I i Warta II posiada niezależny system zasilania w wodę chłodniczą oraz niezależne systemy odbioru wód pochłodniczych, które współpracują między sobą dzięki dwóm przepompowniom, uruchamianym w wypadku wystąpienia deficytu wody w którymś z obiegu. Wody pochłodnicze z terenu Cementowni Warta II odprowadzane są do dwóch zbiorników wody obiegowej, stanowiących element chłodni wentylatorowej, w której zlokalizowana jest również pompownia wody obiegowej, obsługująca Wartę I i II. Wody pochłodnicze oraz wody opadowe z terenu Cementowni Warta I odprowadzane są do otwartego osadnika wód chłodniczych, w którym

następuje ich schłodzenie oraz osadzenie występujących zanieczyszczeń stałych. Ponadto, do tego samego osadnika kierowane są oczyszczone ścieki sanitarne, pochodzące z zakładowej oczyszczalni ścieków, usytuowanej na terenie zakładu oraz ścieki z myjni samochodowej. W czasie normalnej pracy instalacji woda z tego osadnika kierowana jest do pompowni wody obiegowej i zasila zamknięty obieg wody pochłoniczej.

Wody kopalniane - ilość określana jest na podstawie wskazań wodomierza - pochodzące z odwodnienia III-go poziomu wyrobisk kamieniołomu odprowadzane są do osadnika wód kopalnianych. Po przejściu przez osadnik, woda odprowadzana jest rowem do rzeki Warty. Do tego samego osadnika kierowane są również wody opadowe z terenu Cementowni Warta II. W przypadku wystąpienia niedoboru, w ilości odprowadzanych wód pochłoniczych do zbiorników wody obiegowej lub w innej sytuacji awaryjnej, przedmiotowe zbiorniki mogą być zasilane z osadnika wód kopalnianych, za pośrednictwem pompowni wody uzupełniającej, zlokalizowanej bezpośrednio w jego sąsiedztwie. Wody kopalniane i oczyszczone wody opadowe z terenu Warty II poddawane są badaniom zgodnie z zakresem zawartym w aktualnych decyzjach środowiskowych. Dotychczasowe badania nie wykazały przekroczeń dopuszczalnych wartości stężeń oznaczanych zanieczyszczeń.

Powstające na terenie zakładu oraz osiedla przyzakładowego ścieki bytowe odprowadzane są za pomocą rozdzielczej kanalizacji grawitacyjnej do zakładowej mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków. Głównymi elementami oczyszczalni ścieków są:

- pompownia ścieków surowych,
- dwa osadniki wstępne,
- dwa złoża biologiczne,
- dwa osadniki wtórne, pompownia osadów nadmiernych oraz poletka osadowe.

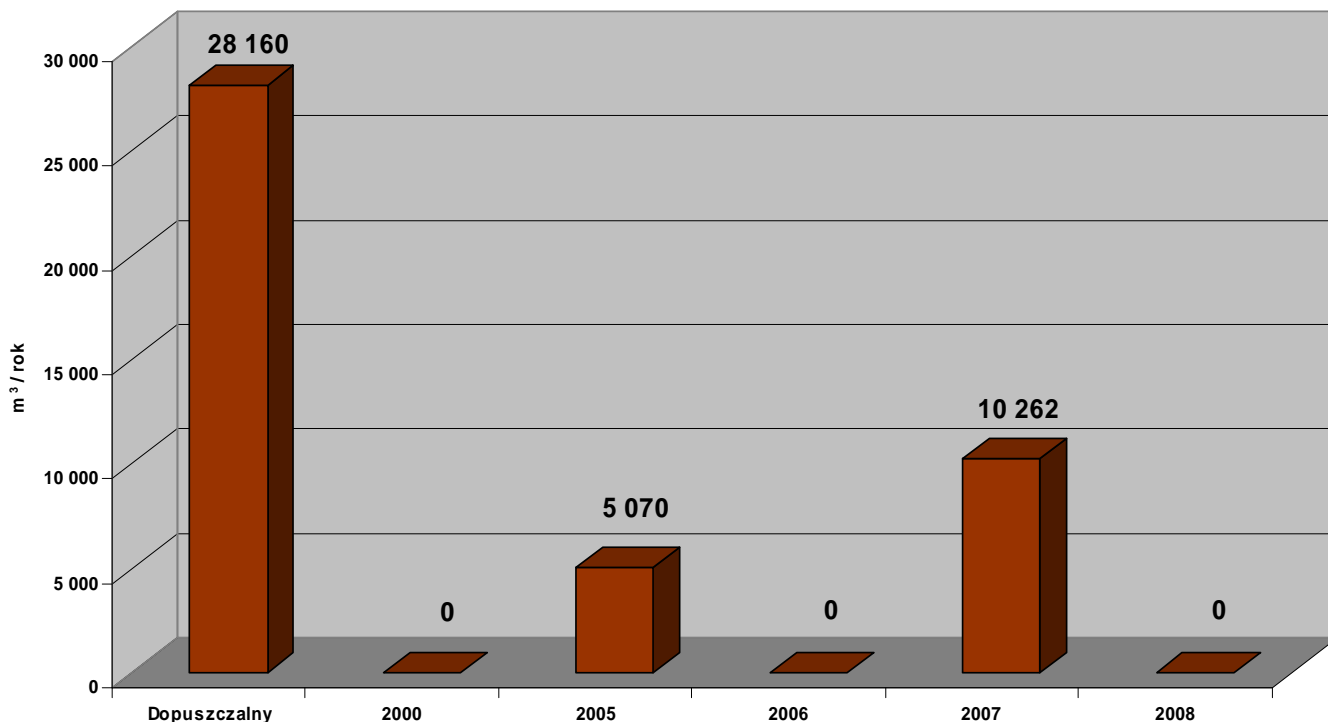
Podczas normalnej pracy oczyszczone ścieki bytowe odprowadzane są do osadnika wód chłodniczych, w którym podlegają zmieszaniu z wodami cyrkulującymi w zamkniętym układzie chłodzenia. Dzięki temu rozwiązaniu zmniejsza się ilość wody uzupełniającej straty układu powstające wskutek parowania.

W przypadku konieczności czyszczenia osadnika wód chłodniczych, raz na dwa lata, w ciągu 1÷7 dni następuje odprowadzenie wód chłodniczych oraz oczyszczonych ścieków bytowych do rzeki Warty (wykres na stronie 23). W tym czasie badane są stężenia zanieczyszczeń zawartych w odprowadzanych ściekach, w zakresie wymaganym przez pozwolenie wodno-prawne. Dotychczasowe badania nie wykazały przekroczeń dopuszczalnych wartości. Obecnie trwają prace projektowe nad automatyzacją pracy oczyszczalni ścieków i zamkniętego obiegu wód chłodniczych.

Ponieważ ścieki z terenu zakładu przejmowane są w sposób zorganizowany, są oczyszczane i wykorzystywane powtórnie do celów chłodniczych i technologicznych wyklucza to istnienie potencjalnego źródła zanieczyszczeń, które mogłyby migrować przez glebę do wód podziemnych. Proces oczyszczania ścieków prowadzony jest w obiektach monolitycznych i nie stanowi bezpośredniego zagrożenia, a przyjęte rozwiązania eliminują możliwość negatywnego oddziaływania na jakość wód podziemnych. Świadczą o tym wyniki badań wód głębinowych, które prowadzone są systematycznie przez Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Wieluniu i WIOŚ w Łodzi, Delegatura w Sieradzu, dla każdej z trzech studni oraz na wspólnym rurociągu tłoczącym wodę do sieci zakładowej. Jakość wody kontrolowana jest w zakresie wymaganym przez pozwolenie wodno-prawne.

W latach 2005 – 2006 przeprowadzono modernizację podziemnych zbiorników paliwowych znajdujących się na terenie zakładu. Zabezpieczone zostały płaszcze zbiorników, wprowadzono monitoring nadciśnieniowy, stacje paliw wyposażono w separatory.

Zrzut oczyszczonych ścieków do rzeki Warty.

3

8.4. Gospodarka odpadami.

W Cementowni Warta S.A. występują trzy kategorie odpadów:

- odpady poprodukcyjne wytwarzane przez podmioty zewnętrzne, wykorzystywane w procesie produkcji klinkieru i cementu metodą R1 – wg. której wykorzystuje się ciepło odzyskane w wyniku spalania odpadów w instalacji do wypalania klinkieru cementowego i metodą R14 – uzupełnienie składu chemicznego mąki piecowej, składnik cementu popiołowego i cementów wieloskładnikowych,
- odpady wytwarzane przez Cementownię Warta S.A. przeznaczone do rekultywacji poeksploatacyjnych wyrobisk górniczych,
- odpady wytwarzane przez Cementownię Warta S.A. przeznaczone do gospodarczego wykorzystania lub unieszkodliwienia w firmie zewnętrznej (w tym odpady niebezpieczne).

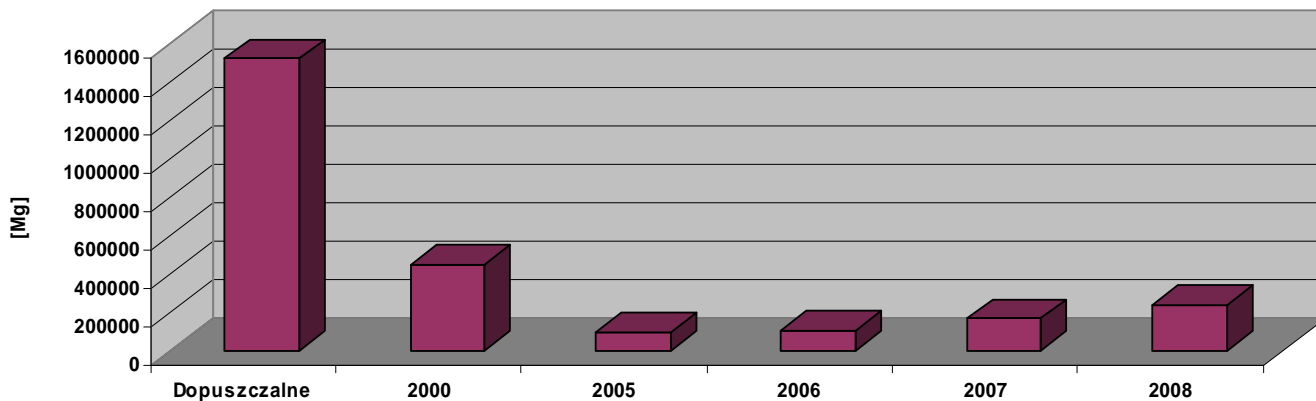
Dla wszystkich rodzajów odpadów występujących w Cementowni wyznaczeni są dysponenci, którzy w oparciu o wymagania prawne dotyczące środowiska oraz warunki techniczne i organizacyjne występujące w zakładzie, opracowują scenariusze postępowania dla poszczególnych rodzajów odpadów. Scenariusz postępowania określa zasady postępowania z danym odpadem, miejsce magazynowania, zasady rejestrowania ilości, wskazuje wielkości graniczne wynikające z pozwoleń. Cementownia Warta

proceedi selektywną zbiórkę wszystkich wytwarzanych odpadów, w tym odpadów niebezpiecznych powstających w związku z prowadzoną działalnością. Poszczególne odpady gromadzone są w przystosowanych do tego celu miejscach, zabezpieczonych przed dostępem osób trzecich, w sposób uniemożliwiający zmieszanie różnych rodzajów odpadów i w sposób uniemożliwiający ich negatywne oddziaływanie na środowisko i zdrowie ludzi.

Cementownia Warta S.A. współpracuje w zakresie gospodarczego wykorzystania odpadów, ich unieszkodliwiania oraz transportu jedynie z firmami, które posiadają stosowne pozwolenia na prowadzenie tego rodzaju działalności.

Stosowanie się do Instrukcji S-05.02.00 „Sterowanie operacyjne i monitorowanie gospodarki odpadami” w ramach Systemu Zarządzania Środowiskowego ISO 14001, zapewnia odpowiedni nadzór i kontrolę nad wykorzystywanymi i wytwarzanymi w Cementowni Warta S.A. odpadami, ich obrotem i przekształcaniem w trakcie usuwania do miejsc ich wykorzystywania lub unieszkodliwiania zgodnie z wymaganiami środowiskowymi. Prowadzona jest na bieżąco ewidencja związana z gospodarką odpadami, zbiorcze zestawienie danych przekazywane jest do Urzędu Marszałkowskiego w Łodzi.

Odpady wykorzystane do produkcji klinkieru i cementu ogółem – dopuszczalna, możliwa do wykorzystania ilość odpadów wynika z przyjętej zdolności produkcyjnej: klinkieru - na poziomie 2 300 000 Mg, cementu - 2 500 000 Mg.

8.5. Ochrona przed hałasem.

Produkcja klinkieru i cementu jest procesem, który stanowi źródło hałasu o stosunkowo wysokim poziomie. Źródłami hałasu są urządzenia technologiczne wykorzystywane w procesie produkcyjnym oraz środki transportowe dowożące surowce i paliwa do produkcji i wywożące cement. Zakład pracuje w ruchu ciągłym, stąd przy najbardziej uciążliwym dla środowiska wariancie produkcji w porze dziennej pracują wszystkie urządzenia jednocześnie. W porze nocnej z uwagi na utrzymanie odpowiedniego poziomu hałasu, nie pracuje łamacz i przesiewacz kamienia oraz transport

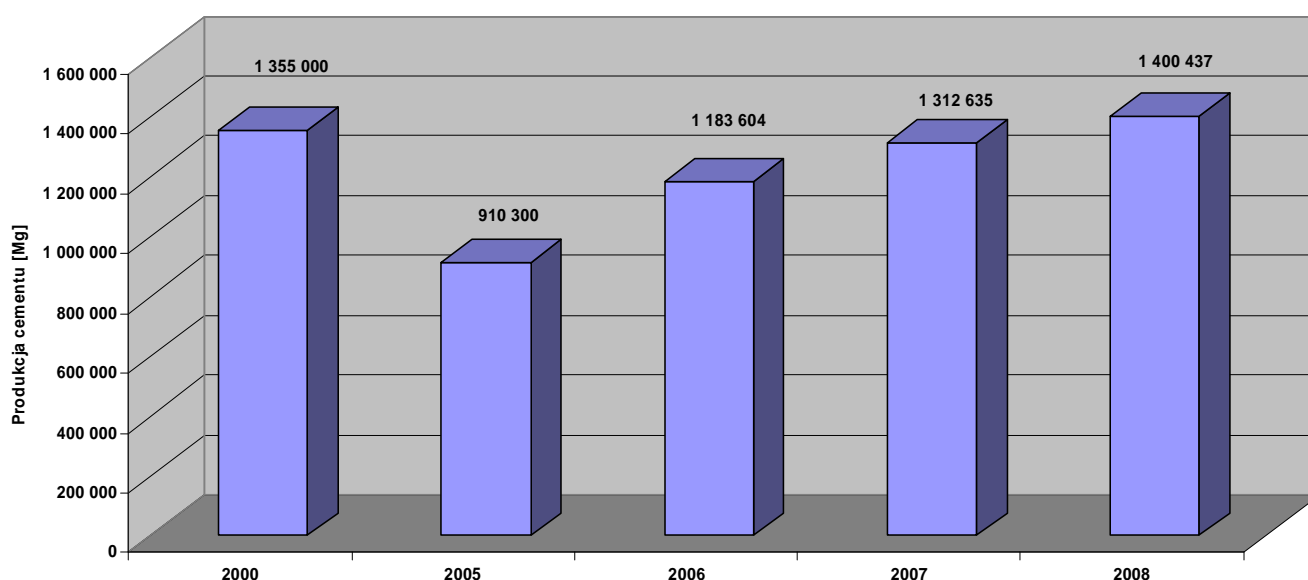

kamienia z kopalni na zakład. Zmniejszenie oddziaływania akustycznego zakładu na środowisko zewnętrzne uwzględniane jest już na etapie procesu inwestycyjnego. Wszystkie nowe urządzenia instalowane w Cementowni wyposażone są w osłony akustyczne i tłumiki hałasu. Pomiary hałasu zewnętrznego nie wykazują przekroczeń wartości dopuszczalnych.

9. Bieżące wskaźniki eksploatacyjne – wskaźniki efektywności środowiskowej.

Produkcja cementu ogółem rok 2000 i lata 2005 – 2008.

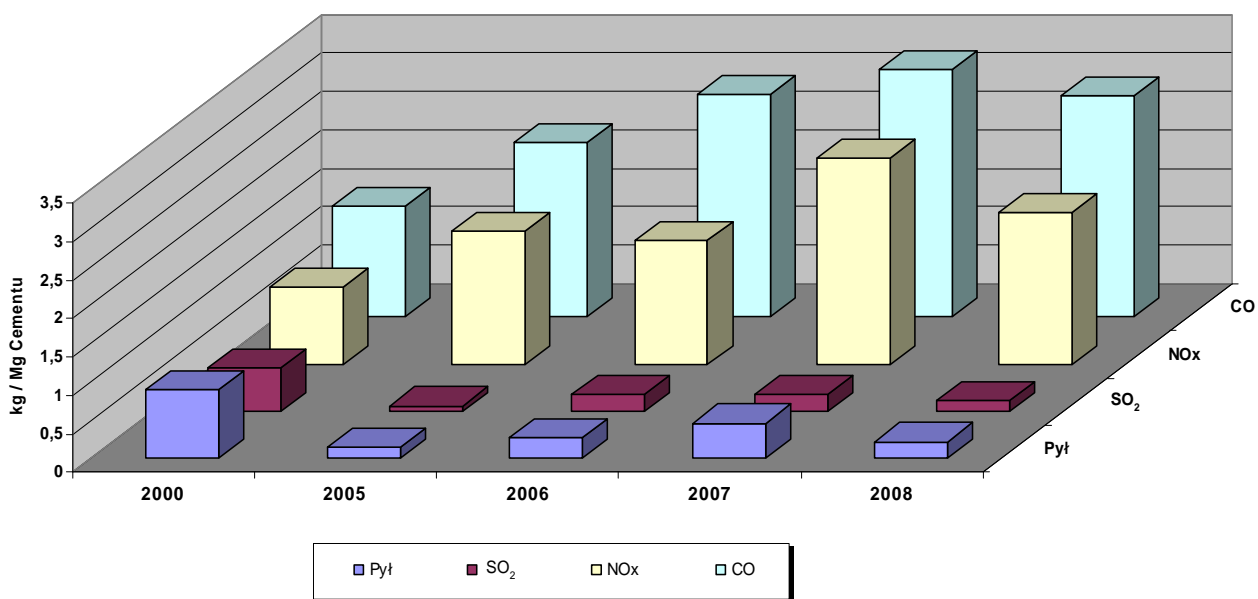
W poszczególnych latach produkcja cementu kształtowała się na następującym poziomie:

Emisja do powietrza, w tym emisja dwutlenku węgla.

Uruchomienie w roku ubiegłym pieca obrotowego nr 6 produkującego klinkier metodą suchą, spowodowało zatrzymanie od 2010 roku pieców metody mokrej. Pozwoli to na obniżenie jednostkowej emisji zanieczyszczeń do atmosfery, w szczególności dwutlenku siarki i pyłu. Zmniejszy się również o ok. 30% wskaźnik emisji dwutlenku węgla na tonę wytworzonego klinkieru.

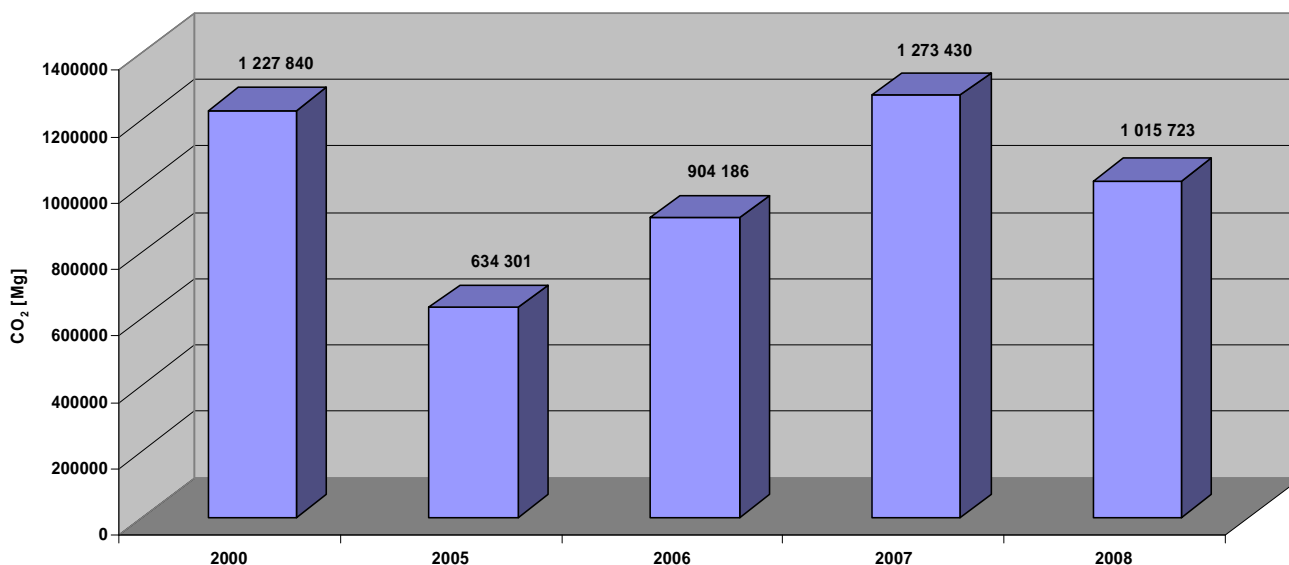
Rzeczywista emisja zanieczyszczeń pyłowych i gazowych do powietrza w przeliczeniu na tonę wyprodukowanego cementu.

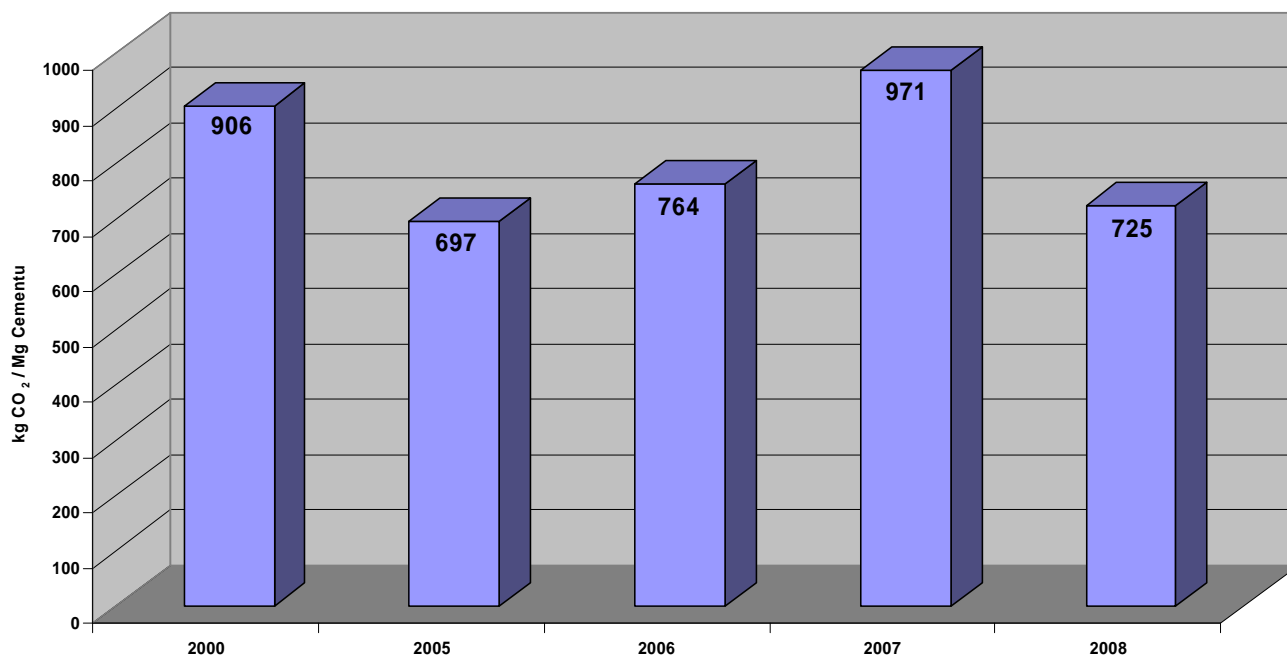
Wskaźnik emisji dwutlenku węgla na tonę produkowanego klinkieru i na jednostkę gotowego produktu jest bezpośrednio związany z jakością i przeznaczeniem wytwarzanego klinkieru i cementu.

Wartość wskaźnika emisji CO₂ w poszczególnych latach była uzależniona od udziału pieców metody mokrej w ogólnej ilości wytworzonego klinkieru oraz od ilości produkowanych cementów specjalnych. Wyeliminowanie metody mokrej wpływa na obniżenie zużycia węgla (paliw) i tym samym efektywniejsze jest wykorzystanie uprawnień do emisji dwutlenku węgla – obniża się wskaźnik zużycia CO₂ na tonę wyprodukowanego klinkieru i cementu.

Zweryfikowana emisja CO₂ w latach 2005 – 2008

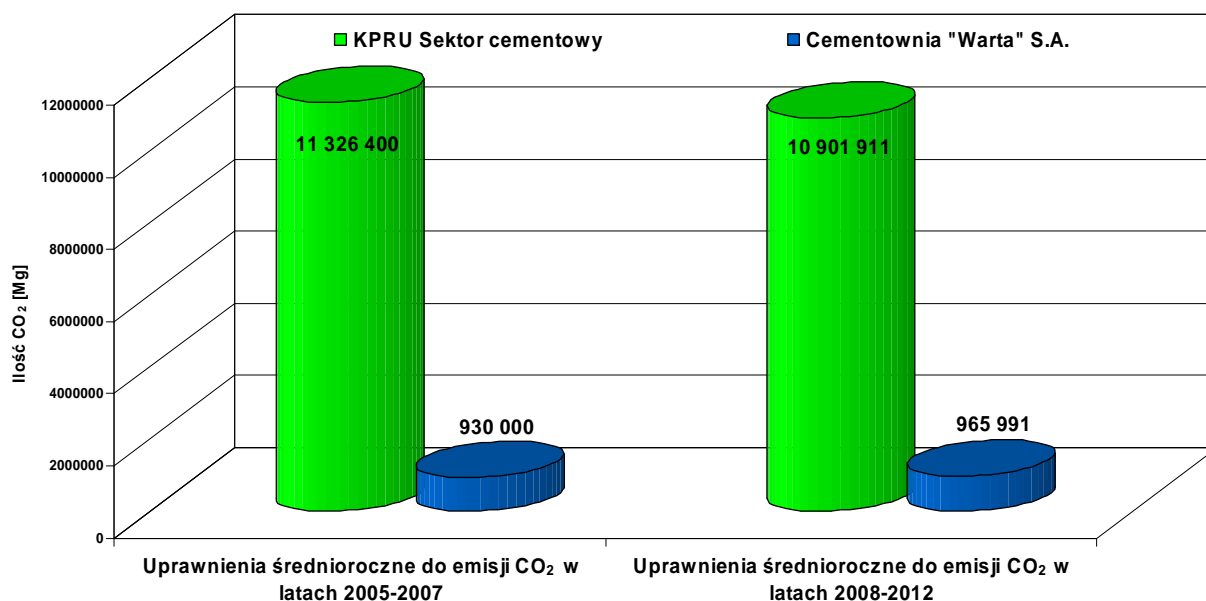

Emisja CO₂ w przeliczeniu na tonę wyprodukowanego cementu.

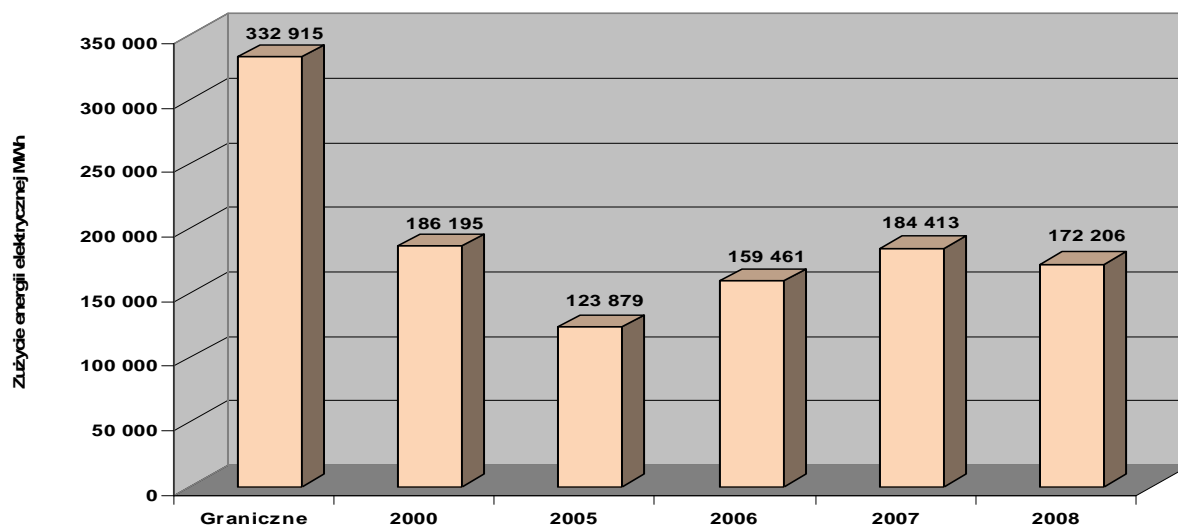
W Krajowym Planie Rozdziału Upwnień do emisji dwutlenku węgla na lata 2005 ÷ 2007 Cementownia Warta S.A. otrzymała średniorocznie 930 000 uprawnień, a w okresie 2008 ÷ 2012 - 965 991 uprawnień, co stanowiło odpowiednio 8,2 i 8,8 % udział w sektorze cementowym.

I KPRU lata 2005 ÷ 2007, II KPRU lata 2008 ÷ 2012.

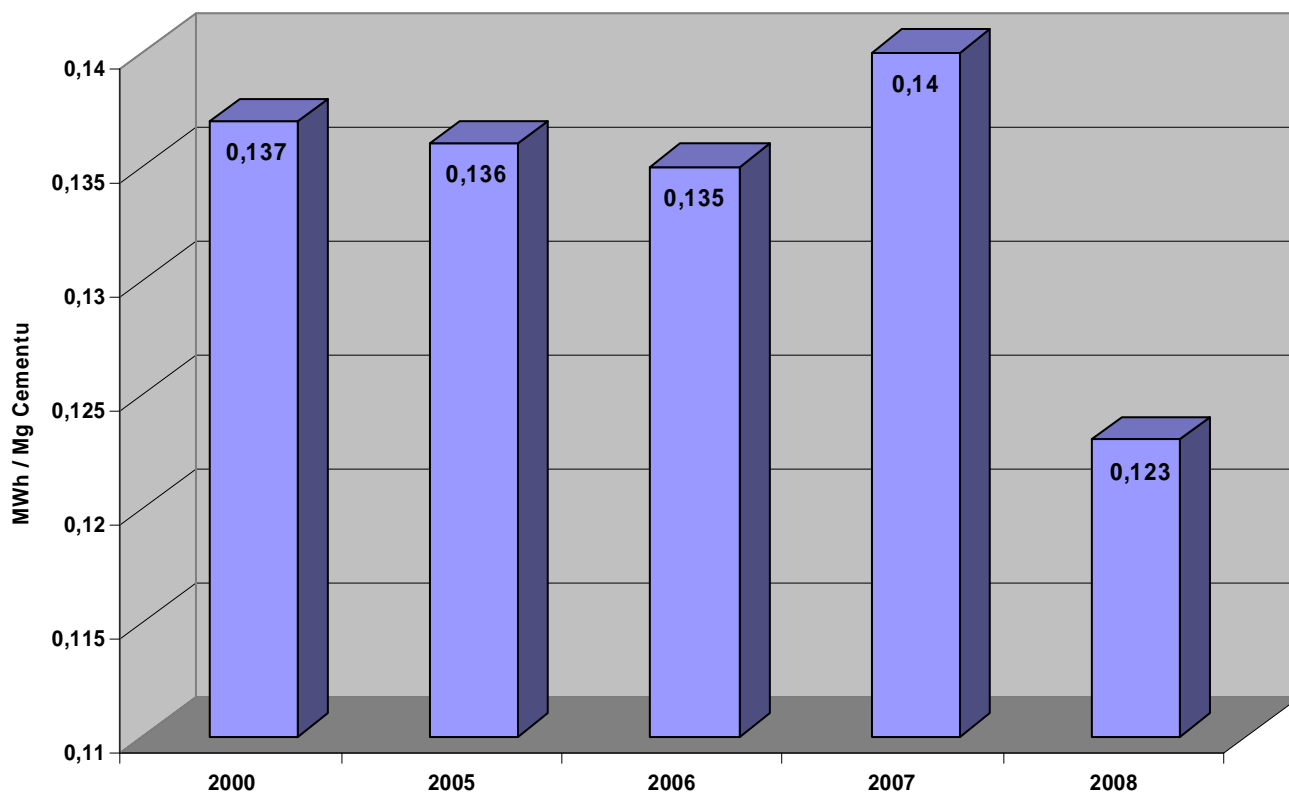

Zużycie energii elektrycznej ogółem w roku 2000 i latach 2005 – 2008.

Zużycie energii elektrycznej jest ściśle związane z wielkością produkcji klinkieru i cementu. Uzależnione jest od rodzajów produkowanego cementu oraz pracy poszczególnych linii technologicznych wypału klinkieru. Cementownia prowadzi bardzo dokładną analizę zużycia energii dla poszczególnych faz produkcji.

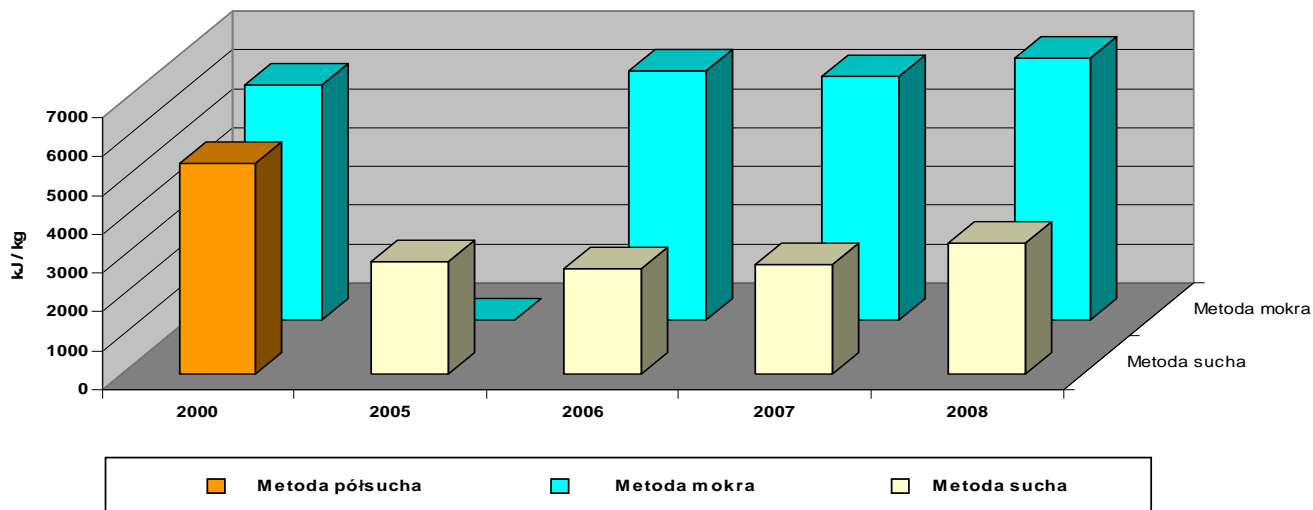
Zużycie energii elektrycznej w przeliczeniu na tonę wyprodukowanego cementu.

Zmiana asortymentu produkcji i wykorzystania urządzeń technologicznych pozwoliła na obniżenie jednostkowego zużycia energii elektrycznej.

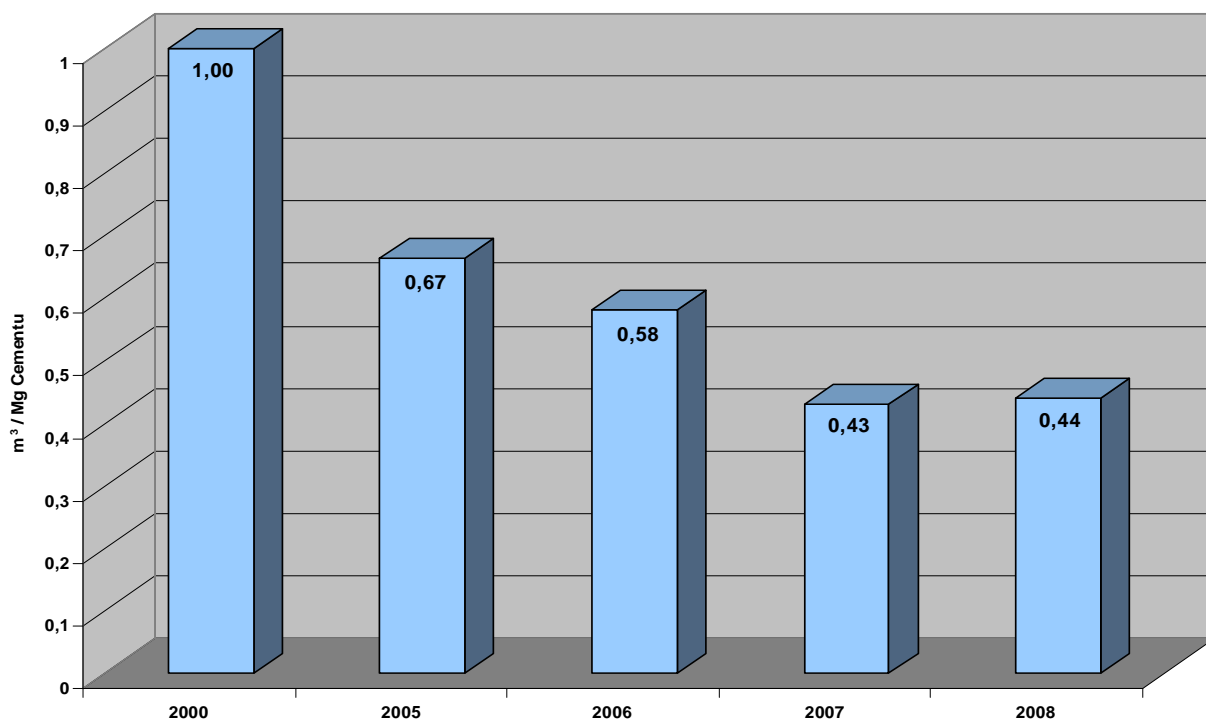
Zużycie ciepła na wypał klinkieru cementowego.

Jednostkowe zużycie ciepła uzależnione jest przede wszystkim od metody jaką prowadzony jest proces wypału klinkieru. Uruchomienie pieców metody suchej w zasadniczy sposób obniża ten wskaźnik.

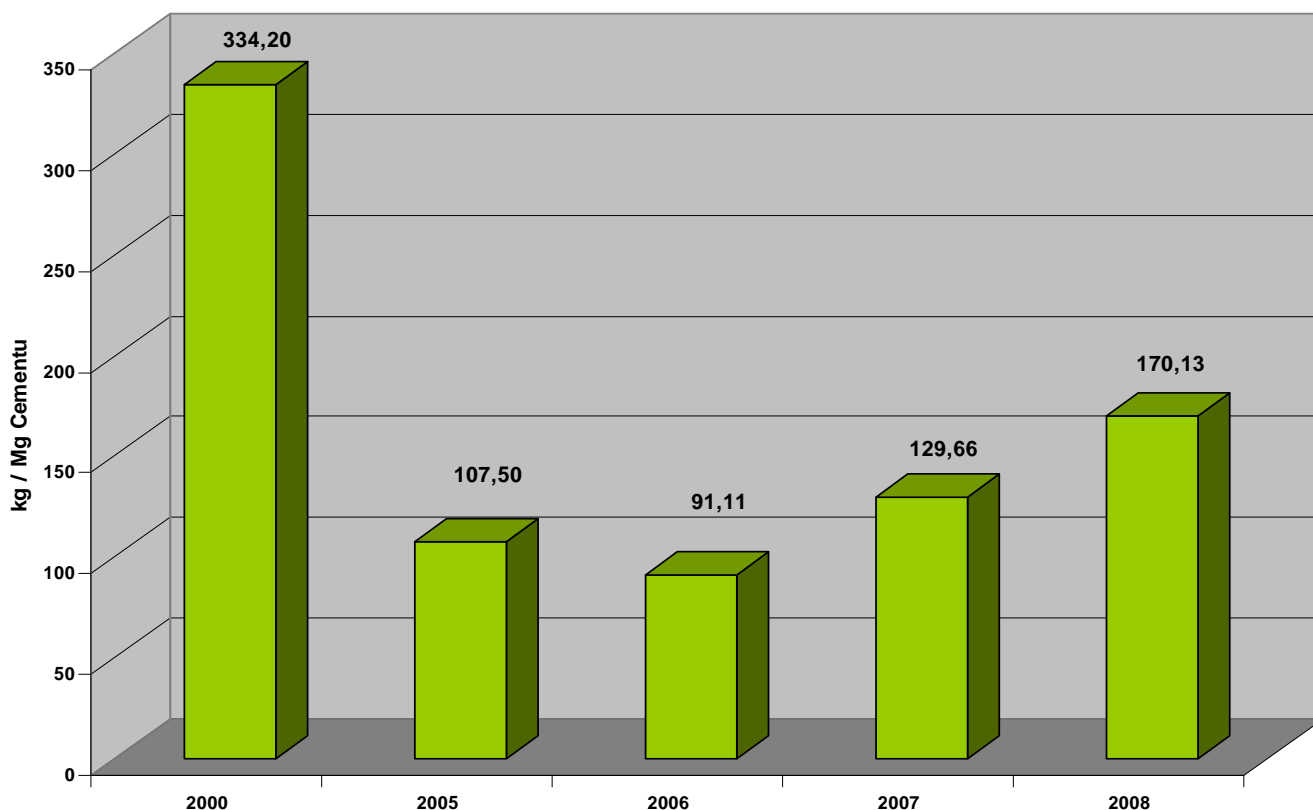

Widoczne zwiększenie zużycia ciepła dla metody suchej w latach 2005 – 2008 wynika z kilkukrotnego wzrostu produkcji klinkieru drogowego.

Zużycie wody ogółem na tonę wyprodukowanego cementu zostało wyraźnie zmniejszone wraz ze wzrostem ilości produkowanego klinkieru metodą suchą.

Odpady wykorzystane do produkcji cementu i klinkieru w przeliczeniu na tonę wyprodukowanego cementu.

Systematycznie podnoszony jest wskaźnik wykorzystania odpadów przemysłowych do produkcji cementu.

10. Współdziałanie ze społecznością lokalną.

Cementownia Warta S.A. jest zakładem otwartym na środowisko lokalne, rozumiejącym jego potrzeby, jest zakładem odpowiedzialnym i wiodącym w zakresie ochrony środowiska naturalnego. Dążąc do jak najlepszej komunikacji ze społeczeństwem w zakresie dbałości o środowisko naturalne Cementownia podpisała w dniu 15 listopada 2008 roku porozumienie ze

Stowarzyszeniem „Zdrowa Rzeczpospolita Polska” z siedzibą w Działoszynie. Stowarzyszenie pełniące rolę lokalnego czynnika społecznego w zakresie ochrony środowiska, zobowiązało się do wspierania zamierzeń inwestycyjnych Cementowni, które są lub będą wymagane dla realizacji porozumienia. Stowarzyszenie jest na bieżąco informowane o realizowanych projektach inwestycyjnych i pracach modernizacyjnych usprawniających pracę zakładu. Przekazywane są również informacje o prowadzonych postępowaniach w sprawie uzyskania decyzji środowiskowych oraz o wszystkich zmianach wprowadzanych do decyzji obowiązujących.

Cementownia Warta S.A. jako przedsiębiorstwo odpowiedzialne społecznie od wielu lat współpracuje z lokalnymi władzami, a także wspiera placówki szkolne i wychowawcze dzięki czemu systematycznie włącza się w działania na rzecz rozwoju naszego regionu.

Cementownia jest zakładem otwartym, dla którego ważna jest komunikacja z otoczeniem. Od lipca 2006 roku na łamach czasopisma „Nasza Warta” przekazuje wszystkim pracownikom i partnerom

najważniejsze wydarzenia z życia firmy, nowości i swoje osiągnięcia. Od 2006 roku organizowany jest Dzień Otwartych Drzwi, podczas których każdy zainteresowany życiem zakładu ma możliwość zapoznania się z jego funkcjonowaniem „od środka”.

Zakład jest zaangażowany w poprawę bezpieczeństwa na drogach najmłodszych uczestników ruchu. Wraz z Komendą Powiatową Policji w Pajęcznie podjęto inicjatywę edukacji komunikacyjnej najmłodszych- przedszkolaków i dzieci z klas I-III w powiecie pajęczańskim.

Otwartość Cementowni wyraża się także w organizowanej eko-szkole, której celem jest umożliwienie najmłodszym mieszkańcom okolicznych miejscowości zapoznanie się ze sposobami rekultywacji obszarów górniczych, eksploatowanych przez zakład.

Cementownia wspiera kulturę i sport. Jest obecna podczas jubileuszy najbliższych miast - Pajęczna, Działoszyna i Wielunia.

Wspiera młode talenty - uczestniczy jako sponsor w festiwalach oraz inicjuje konkursy, w tym konkursy ekologiczne, których celem jest zachęcenie dzieci i młodzieży do aktywnego uczestnictwa w życiu kulturalnym regionu. Przyczynia się do polepszania wyników lokalnych drużyn sportowych w sekcji siatkówki, piłki nożnej, kolarstwa i pływania, a także propaguje aktywny odpoczynek organizując rajdy rowerowe i spływy kajakowe.

Cementownia Warta podjęła inicjatywę promowania zdrowia, czego efektem jest powstanie pierwszego w powiecie pajęczańskim Warciańskiego Centrum Zdrowia w Siemkowicach. Na terenie zakładu funkcjonuje grupa krwiodawców zrzeszonych w Klubie Honorowych Dawców Krwi.

Odpowiedzialność społeczna Cementowni Warta wyraża się również w przekazywanej pomocy materialnej polepszającej substancje istniejących obiektów: budynków użyteczności publicznej, szpitali, ośrodków pomocy społecznej, kościołów oraz dróg.

PODSUMOWANIE

W celu zapewnienia ciągłego dostępu zainteresowanym stronom niniejsza deklaracja dostępna jest w całości na stronie internetowej www.wartasa.com.pl

Przedmiotowa deklaracja po przeprowadzonej weryfikacji w dniu 15.09.2010 roku została zwalidowana przez instytucjonalnego weryfikatora środowiskowego EMAS, Panią Dorotę Krupnik o numerze akredytacji PL-V-0002.